

Rok 26. PRZEDPŁATA w POZNANIU Kwartalnie 1,20 m., z odnoszeniem do domu 1,4 m., mies. 40 f. REDAKCJA: ulica Dolna Wałowa nr. 1, I piętro. z odnoszeniem 50 f. — „Wielkopolanin“ wychodzi codziennie.

Poznań, niedziela 12 kwietnia 1908.

Telefon: Ekspedycji 1013. Redakcji 1142.

PRZEDPŁATA na POCZTACH: Kwartalnie 1,2 mk., z odnoszeniem do domu 1,63 mk. INSERATY: od wiersza drobn. 25 f. Rękopisów się nie zwraca. EKSPEDYCJA: ulica Posadowskiego nr. 39.

Nr. 86.

O nowej ustawie o stowarzyszeniach i zebraniach

rozpisał się obszerniej w Berl. Tagebl.“ p. dr. Schücking, burmistrz z Husumu, zastanawiając się, czy ustawa ta jest istotnie postępem dla Prus.

Autor artykułu dochodzi do takich zapatrywań.

1) Odtąd nie wolno będzie żadnemu obcokrajowemu zwoływać zebrania, ani brać w niem udziału, dotąd policja zabraniać wprost tego nie mogła, musiała się przy zakazie w tej mierze powoływać na przepisy ogólnego bezpieczeństwa. Zatem nowe prawo jest dla **policji** korzystniejszem, niż dawniejsze prawo z roku 1850.

2) Przepisy, że żandarm lub policjant może zakazać zebrania ze względów wadliwej budowy sali lub budynku pozostały. (Wystarczy, aby drzwi sali otwierały się na wewnątrz, a nie na zewnątrz itp. Przyp. Red.)

3) Według § 2 ustawy nie potrzebuje Towarzystwo podawać spisu swych członków, tylko skład zarządu winien być podanym. Pozornie jest to postęp, zapomina się jednak, że policja ma prawo żądania objaśnień. Zdarza się, że władze zapytują się na policji, czy ktoś jest członkiem Towarzystwa politycznego. — Policja w tym razie zwróci się z zapytaniem do Zarządu Tow. i zarząd będzie musiał dawać objaśnienia. Wątpliwem jest zatem, czy w paragrafie tym mieści się rzeczywisty postęp.

4) Postępem jest przepis, że wolno kobietom brać udział w zebraniach, w niemieckich stronach jednak oddawna nie czyniono kobietom przeszkód przy udziale w zebraniach.

5) W sprawie zebrań pod gołem niebem są pozornie także ułatwienia, ale praktyka pokaże, że zostało wszystko tak, jak było.

6) Znany § 7 jest nadzwyczajnem utrudnieniem dla wszystkich innojęzycznych obywateli pruskich. Do przyczyn, nadających policji prawo rozwiązania zebrania, przyłączono nową. Oto przykład: jeżeli na wyspie Föhr jaki fryzyjczyk wystąpi z mową we fryzyjskim języku, może policjant rozwiązać zebranie. To przecież jest wstecznictwo, ośmieszające państwo pruskie.

7) Wykluczenie od publicznych zebrań młodzieży niżej lat 18 jest pogorszeniem dawniejszego prawa, dawniej bowiem od publicznych zebrań byli wykluczeni uczniowie i ucznie.

8) Nie określono ściśle pojęcia pomiędzy publicznemi a politycznemi zebraniami — niepewne dawne srosunki pozostały niezmienione.

Wniosek ogólny z tych wytkniętych wad jest taki:

„W Prusach będzie się tak samo postępowało jak dotąd, z tą tylko różnicą, że będzie się **wyrzucało ze zebrań młodzież i obcokrajowców, kobiety na zebraniach się pozostawi a języki obce tłumić się będzie.**

Zresztą wszystkie dawniejsze kłucia szpilkami pozostają, a przeciw zagranicznym, innojęzycznym i młodzieży zyskało się nareszcie prawne podstawy do występowania.

Tyle dr. Schücking.

Charakterystyka jest zupełnie trafna.

Mowa posła dr. Trzcińskiego,

wygłoszona w parlamencie przy obradach nad par. 15 ustawy o stowarzyszeniach dnia 6 kwietnia.

(Według tłom. „Kur. Pozn.“)

Moi przyjaciele polityczni stawili wniosek, by do par. 15 jako ustęp 4 dodano następujący napis:

Znosi się przepisy krajowe, dotyczące zmów robotników rolnych.

Równocześnie ma się skreślić ustęp 3 w par. 16, który ma tę samą tendencję i zostawia nietkniętemi dotychczasowe przepisy, dotyczące zakazu prawa koalicyjnego robotników rolnych. (Głos z prawicy: Jesteśmy przy par. 15!)

Wiem o tem dobrze, ale par. 15 i 16 stoją w ścisłym ze sobą związku. Wniosek nasz ma zaradzić starym stosunkom niezdrowym, ma naprawić stare zło. (Bardzo słusznie! — u Polaków.)

Jesteśmy tego zdania, że właśnie w ustawie o zgromadzeniach i stowarzyszeniach powinno się uregulować prawo koalicyjne robotników rolnych i to w duchu liberalnym, odpowiadającym nowoczesnym poglądom ekonomicznym. (Bardzo słusznie! — na ławach polskich.)

Jeżeli się z pewnej strony podnosi, że prawo koalicyjne jest tematem odrębnym — nie należącym do prawa o stowarzyszeniach, natenczas nie możemy się na to godzić. Jesteśmy raczej tego zdania, że obydwa pojęcia, choć nie są może te same, jednakowoż w najzupełniej ścisłym ze sobą stają związku i omawiane być muszą. (Bardzo słusznie! na ławach polskich.)

Jak można mówić o liberalnej ustawie o stowarzyszeniach, która — oprócz innych wstecznych przepisów, jak paragrafy 7 i 10a — nie tyka zgoła zakazu koalicji robotników rolnych, która jednem słowem podtrzymać pragnie zakaz, który nawet Prusy znieść chciały po roku 60. Cóż powiedzieliby robotnicy rolni, gdyby ich przy tej sposobności miano pominąć, gdyby w Prusiech wciąż jeszcze pozostać miano przy ustawie z roku 1854?

Czy nie musianoby tego tłomaczyć na naszą niekorzyść i agitacyjnie wyzyskać właśnie przeciwko wielkim właścicielom ziemskim, i czy nie musiałoby to udział biorącym wielkim właścicielom więcej przynieść strat i nieszczęścia, niż gdyby rada związkowa i parlament dobrowolnie zniosły zakaz koalicyjny tam, gdzie jeszcze istnieje? (Bardzo dobrze! na ławach polskich.)

Tem bardziej, mości panowie, że w największej części niemiec taki zakaz koalicyjny już nie istnieje. Wymienię tu tyko Bawarję, Badenję, Wyrtembergję — i starsze prowincje Prus. Dla czegóż ci robotnicy w lepszem mają być położeniu, od robotników w prowincjach, które miały szczęście, że je do Prus później przyłączono? (Głos; Albo nieszczęście!)

Ale w każdym razie szczęście, że pod berło pruskie dostały się później. (Bardzo słusznie! i objawy radości na ławach polskich.)

Sądzę m. p., że nie można przytoczyć słusznego i logicznego powodu usprawiedliwiającego różnorodne traktowanie robotników rolnych jednego i tego samego państwa i tej samej rzeszy. (Bardzo słusznie! — na ławach polskich.)

To między innemi najbardziej przemawiałoby za tem, że zakaz koalicji robotników rolnych. (Dzwonek marszałka) tam, gdzie jeszcze istnieje, zniesiony być winien pod każdym warunkiem.

Marszałek przeprasza mówcę. że mu na chilę przerywa, i proponuje izbie połączenie obrad nad par. 15 z obradami nad par. 16 ze względu na pokrewieństwo tematu.

Izba godzi się.

Poseł dr. Trzciński: Już na wstępie swej mowy, mimo sprzeciwu z pewnej strony, podkreśliłem, że par. 15 i 16 stoją ze sobą w pewnym związku.

Także najsłynniejsi profesorowie prawa państwowego żądają już od dawna i stanowczo zniesienia ograniczeń koalicyjnych. Powołuję się tylko na słynnego profesora wszechnicy monachijskiej dr. L. Brentano, berlińskiego profesora ekonomii Adolfa Wagnera, tak, nawet profesora Schmolera, który bynajmniej za męża liberalnego uchodzić nie może, który pod pewnym względem ma poglądy bardzo wsteczne, który tak usilnie forsował projekt ustawy o wywłaszczaniu. I on nawet, m. p., żąda zupełnie swobody koalicyjnej. (Słuchajcie, słuchajcie — na ławach polskich i u socjalistów.)

Widzicie panowie przeto, że nie jest to bynajmniej żądanie liberalizmu, lecz żądanie sprawiedliwości. (Bardzo słusznie! — na ławach polskich i u socjalistów.)

Ale jak powiedziałem, m. p., robotnicy rolni i służba domowa mają także prawo żądać, by im dano równouprawnienie z braćmi swymi przemysłowymi którym par. 152 ustawy procederowej zapewnia zupełną swobodę koalicyjną.

Warunki życia i pracy tych dwóch kategorji robotników są przecież te same: ci i tamci niosą swój towar — to znaczy siłę swych rąk i swych muszkułów — na rynek i ci i tamci ten towar swój muszą zaofiarować o każdej porze i za każdą cenę. Każdy inny właściciel towaru w razie niekorzystnych konjunktór może ze swoją ofertą poczekać, aż nie nadejdą lepsze dlań czasy. Robotnik tego uczynić nie może i musi. ażeby sobie zarobić na chleb codzienny i zapewnić sobie byt, towar swój pod każdym warunkiem zanieść na rynek. I takich ludzi, których już warunki tak stawiają niekorzystnie, chce się jeszcze przez zakazy koalicyjne pozbawić jedynego środka, za pomocą którego mogą sobie stworzyć lepsze warunki życia i zarobkowania. (Słuchajcie, słuchajcie! — na ławach polskich i u socjalistów.)

To byłoby niesprawiedliwe i nie odpowiadałoby pod żadnym względem naszym nowoczesnym poglądom. (Bardzo słusznie! — na ławach polskich.)

(Dokończenie nastąpi.

Sprawozdanie roczne Zarządu Związku Polaków w Niemczech.

Do zarządu wybrani zostali przez Walne zgromadzenie w dniu 17 marca 1907 r. członkowie następujący:

1) Jan Skraburski, przewodniczącym.

2) Ignacy Żniński, I zastępcą przewodniczącego.

3) Bartłomiej Wilkowski, II zastępcą przewodniczącego.

4) Józef Hain, pisarzem.

5) Hipolit Sibilski, zastępcą pisarza.

6) Wawrzyn Franka, skarbnikiem.

7) Franciszek Matysiak, zastępca skarbnika.

Ze sprawozdania z roku 1906 wynika, że z opłaty członków wpłynęło do kasy okrągłe 300 marek, a ponieważ w roku tym opłacali członkowie jednę mk. składki na rok, wnioskować z tego można, że Związek Polaków liczył tylko 300 członków. Dla braku dokładnej listy członków wszakże wniosek ten jest tylko przypuszczeniem, na którem zarząd dalej budować nie mógł. Założyliśmy przeto całkiem nową listę, zdobywając mozolnie członka po członku na wiecach.

W roku ubiegłym zapisało się 979 członków, składka roczna wynosiła 50 fenygów od członka.

Porównując liczbę członków roku ubiegłego jest on korzystniejszy od roku 1905, w którym to liczba członków nie była większą niż dziś pomimo energicznego ruchu agitacyjnego z powodu założenia „Straży“ w Poznaniu.

Działalność swoją rozwinął zarząd głównie w kierunku urządzania wieców politycznych obwodu przemysłowego westfalsko-nareńskiego.

Na wiecach występowali jako mówcy panowie Jan Krabursk, Ignacy Żniński, Bartłomiej Wilkowski, Jan Kaczor, Hipolit Sibilski, Franciszek Matysiak, Jan Wilkowski i Antoni Gwizdek. Urządzaniem wieców zajmowała się komisja wiecowa, do której należą pp. Żniński, jako przewodniczący, Sibilski jako sekretarz, J. Wilkowski, Matysiak i Kaczor jako ławnicy. Komisja zainteresowała ogół wydaniem kilku odezw, po których wywiązała się ożywiona korespondencja pomiędzy komisją a instytucjami w kraju.

Majątek Związku Polaków przedstawia się następująco:

I. Dochód.

1) gotówka z roku 1906	1383,13 m.
2) procenta od 1 stycznia 07	49,60 m.
3) darowizny	35,69 m.
4) składki członków	502,25 m.
Ogółem	1971.68 m.

II. Rozchód.

1) Zapłacony dług z r. 1906	35,31 m.
2) wsparcia dla członków	175,— m.
3) portorja i mat. piśmienne	37,75 m.
4) druki	22,— m.
5) sprzęty	53,25 m.
6) gratyfikacja dla sekretarza	125,— m.
7) „ mężów zaufania	10,10 m.
8) koszta podróży	131,75 m.
Ogółem	590.56 m.

Majątek Związku wynosi	1381,52 m.
oraz prct. do 1. 1. 1908	55,82 m.
Majątek jest umieszczony:	
1) w Banku Przem. w Poznaniu	1199,10 m.
procent	52,46 m.
2) w Banku lud. w Bochum	112,— m.
procent	3,36 m.
3) u skarbnika Franki	70,42 m.
Ogółem	1437,34 m.

Zarząd uważa dotychczasową metodę zdobywania członków, a mianowicie zakładanie co rok nowej listy z zaniechaniem starej, za zbyt utrudniający dalszy rozwój Związku. Zarząd musi mieć pośredników pomiędzy sobą a członkami rozproszonymi po całym obszarze Niemiec Zachodnich. Pośrednikami dotychczas byli mężowie zaufania. Zarząd proponuje Walnemu zgromadzeniu tworzenie grup miejscowych z zarządem miejscowym oraz delegatem na pewną ilość członków np. na 50 członków 1 delegat. Zarząd powstrzymał się od wypracowania projektu zmiany ustaw ze względu na zapowiedzianą, a dotąd do skutku jeszcze niedoszłą nową ustawę o stowarzyszeniach dla Rzeszy niemieckiej. W każdym razie tak przyszła ustawa o stowarzyszeniach w państwie niemieckiem jak dotychczasowa uciążliwa metoda Związku wymagają gruntownej reformy organizacji naszej, która powinna być ostoją narodową polaków na wychodźtwie.

W tem też rozumieniu zarząd podjął pracę w roku ubiegłym, poddając dzisiaj sprawozdanie swoje krytyce publicznej. Zgromadzonych rodaków na obczyźnie, chętnych do pracy publicznej, szanownych członków obu Kół poselskich w Berlinie i narodową prasę polską w kraju i na wychodźtwie prosimy o gorliwe poparcie usiłowań naszych ku wzmocnieniu polskości.

Gelsenkirchen, d. 29 marca 1908.

Zarząd Związku Polaków w Niemczech.
Jan Skraburski, prezes.
Ignacy Żniński, 2 zastępca prezesa.
Bartłomiej Wilkowski, 2 zastępca prez.
Hip. Sibilski, sekretarz.
Wawrzyn Franka, skarbnik.
Franciszek Matysiak, zastępca skarbnika.

Sprawozdanie Zarządu „Stelli" Tow. Kol. Wak. i St. Sanit.

III.

Jak w dawniejszych latach, tak i w tym roku otrzymaliśmy subwencją od magistratu, Bazaru i kilku Towarzystw polskich. Wszystkie nam przekazane sumy wykazane są w sprawozdaniu kasowem. Za zapomogi te składamy najserdeczniejsze Bóg zapłać.

Polskiej prasie, popierającej zawsze chętnie i gorliwie nasze usiłowania, składamy na tem miejscu szczere podziękowanie, upraszając o dalsze poparcie.

Na gwiazdkę urządzoną przez nas przesłali nam dary pp. Kowalski, Jeszke i Hyżewicz z Poznania i p. Markiewicz z Kostrzyna. Za hojne dary składamy serdeczne Bóg zapłać.

Dla Kolonji Wakacyjnych otrzymaliśmy dary od p. Otmianowskiego, p. St. Leitgebra i p. Ziętkiewicza. Państwo Pągowscy z Gołunia nadesłali wóz długiej słomy i wielce się tem zakładowi przysłużyli.

W roku tym odbyła się sprzedaż rabatowa, bal na rzecz Towarz. i koncert w pierwsze św. Zielonych Świątek. P. hr. Engestroemowi, p. Marji Kościelskiej i p. Ignatowiczowi zajmującym się temi urządzeniami składamy nasze najszczersze podziękowanie.

Kolonja Wakacyjna Imienia Franciszka Dobrowolskiego w Kobylcicy.

Jak już wyżej wzmiankowaliśmy, wysłaliśmy w tym roku 130 dzieci do stałej Kolonji Wakacyjnej w Kobylnicy i to 70 chłopców i 60 dziewcząt. Na Kolonji umieszczamy chłopców w wieku od lat 6–9 dziewczęta od lat 9—14.

Członkowie Zarządu pp. Ziętkiewicz i Winiewicz mieli polecenie służenia radą i pomocą kierowniczce naszego zakładu, p. Powałowskiej.

Pod troskliwą i staranną opieką pp. Powałowskiej i Nawrockiej Kolonia przebyła na ogół pomyślnie okres wypoczynkowy. Pod koniec pobytu pojawiło się niestety kilka wypadków dyfteryi, i z tej przyczyny trzeba było dziatwę na 3 dni przed końcem wakacji rozpuścić.

Dziatwa w czasie pobytu na Kolonji bawiła się jak dawniej w najróżniejsze gry, urządzała ćwiczenia gimnastyczne według metody szwedzkiej, codziennie odbywała przechadzki po lesie wierzenickim, na które zezwolił zarząd dóbr. Podnosimy to z prawdziwem uznaniem i wyrażamy na tem miejscu Zarządowi dóbr wierzenickich naszą wdzięczność.

Dziećmi zajmowali się łaskawie w czasach wakacyjnego wypoczynku pp. dr. Dembiński, dr. Karwowski, dr. Krysiewicz z Poznania i dr. Alkiewicz z Pobiedzisk.

Kierowniczce zakładu jako też p. Nawrockiej i jej pomocnicom wyrażamy nasze uznanie i szczerą podziękę za umiejętne prowadzenie zakładu.

Wiadomości polityczne.

Niemcy. (Ze sejmu pruskiego.) Z petycji załatwionych przez izbę posłów wymienić warto petycją zarządu Tow. właścicieli gruntów w Gnieźnie, ażeby izba posłów odmówiła środków na zakupno gruntów pod domy urzędników kolejowych. W myśl wniosku komisji przeszła izba nad petycją tą — do porządku obrad. — Więcej łaski w oczach komisji i tak samo izby znalazły petycje — magistratu miasta Kłecka o wybudowanie kolejki z Gniezna przez Kłecko do kolejki z Janówca do Poznania — petycja burmistrza miasta Międzychodu o wybudowanie kolei ze Skwierzyny n. W. przez Blesen-Königswalde do Kriescht. — Petycja burmistrza miasta Głubczyc i P. Sl. o wybudowanie kolei z Głubczyc przez Werhafen do Koźla i petycją Świdnickiego Tow. Przemysłowego o wybudowanie kolei z Heidersdorf do Świdnicy i z Świdnicy do Freiburg (Średn. Sl.) Petycje te przekazano rządowi — jako materjał. Obrady izby kończą się o godz. pół do 2. Marszałek otrzymuje podziękowanie za bezstronność prowadzenia obrad, poczem sam wnosi okrzyk na cześć króla i zamyka „ostatnie posiedzenie. — Izba panów przyjęła w czwartek etat dodatkowy, na mocy którego niżsi i średni urzędnicy państwowi i nauczyciele otrzymają t. zw. dodatki drożyźniane. — Z wszystkich innych punktów na uwagę zasługuje tylko jeden, mianowicie że izba panów odrzuciła projekt ustawy pozwalającej rozszerzyć miejski powiat portowego miasta Kiel (wojenny port forteczny). Rzecz miała się tak. Miasto Kiel zdołało po długich pertraktacjach z dwoma gminami podmiejskimi zawrzeć ugodę, na mocy której gminy owe miały być włączone do Kielonii. W ugodzie tej między innemi zawarty jest warunek, że Kielonia kierownikom owych gmin za ustąpienie z urzędu ma wypłacić 80000 mk., każdemu po 40000. Dodać należy, że obydwaj mieli po włączeniu zapewnione w Kielonii zarządy komunalne. W izbie panów pojawiły się zdania, że owo „ustępne" wygląda aż nadto na „przekupstwo". Dziwiono się, że wydział powiatowy, nawet izba posłów i samo ministerjum na to „ustępne" się zgodziło. Po dłuższej i jak na izbę panów wcale ostrej dyskusji projekt rozszerzenia Kielonii ze względu na owo „ustępne" odrzucono. Tutaj posiedzenie trwało od g. 12 do blisko 4.

— Książę Bülow w piątek wieczorem wyjechał do Rzymu i zabawi tam mniejwięcej 2 tygodnie. W tym czasie uzyska u Ojca św. i króla włoskiego posłuchanie. Zwróciliśmy już uwagę na to, że p. Bülow u Ojca św. przedłoży sprawę obsadzenia naszej stolicy arcybiskupiej. Miejmy nadzieję, że Ojciec św. nie da się ująć powabnemi słówkami niemieckiego kanclerza i oświadczy, że dla polaków-katolików może być arcybiskupem, kapłan rozumiejący narodowe potrzeby swych parafian, zatem polak.

Portugalja. Z Lizbony donoszą, że rząd wykrył nazwiska prawie wszystkich osób, które brały udział w spiskach przeciwko życiu króla portugalskiego Karlosa. Pierwotnie chcieli spiskowcy króla uprowadzić i wypuścić po uzyskaniu obietnicy powołania do rządów gabinetu wolnomyślnego. Lecz spisek zdradzono, wtedy utworzyło się mniejsze koło spiskowców, które poprzysiągło śmierć królewskiej rodzinie.

— Z Lizbony donoszą, że w czasie ostatnich rozruchów zabito 11 osób.

— Lizbona. Podczas rozruchów wyborczych w Alkantarze zastrzelono dwóch żandarmów.

— Lizbona. Podczas przejażdżki tutejszego nuncjusza apostolskiego, powóz jego obrzucono kamieniami, nuncjusz jednak nie odniósł żadnych obrażeń.

Persja. Teheran, 9 kwietnia. Aresztowano tu 5 urzędników zakładu elektrycznego, należącego do wysoko postawionej osobistości. Pada na nich podejrzenie, że wykonali ostatni zamach na szaha.

— Posterunek perski strzelał do żon ambasadora austrjackiego i rosyjskiego, na szczęście kula chybiła. Żona ambasadora austrjackiego po nieudanym zamachu wyskoczyła z powozu i wyrwała broń żołnierzy z ręki, nie mógł więc strzelić powtórnie. Żołnierza aresztowano.

Z zaboru rosyjskiego. W Sosnowicach zamordowano pomocnika policmajstra i jednego urzędnika policyjnego.

Austrja. Wiedeń. Jednocześnie z cesarzem Wilhelmem przybędzie do Wiednia kilku niemieckich książąt panujących dla uczestniczenia w posłuchaniu urzędowem, na którem złożą razem z cesarzem Wilhelmem cesarzowi Fr. Józefowi życzenia z powodu sześćdziesięciolet niego jubileuszu panowania sędziwego monarchy.

Ameryka. Nowy Jork. Donoszą tu z Buenos Ayres, że rząd argentyński zamierza nabyć od Włoch za 20 miljonów dolarów 2 okręty wojenne dla zrównania floty swojej z flotą brazylijską.

— Waszyngton. Rząd Stanów Zjednoczonych postanowił wysłać na archipelag Filipiński 2,500 ludzi dla jaknajprędszego wykończenia fortyfikacji tamtejszych, a zwłaszcza fortów, broniących przystępu do Manili.

Subhasty.

Dnia 13 bm. na sądzie w Witkowie o godz. 10 min. 15 posiadłość zap. Niechanowo nr. 20 wdowy Franciszki Kowalskiej ur. Kozaneckiej.

Dnia 13 bm. na sądzie w Margonie o godz. 10 posiadłość zap. Margonin nr. 536, Kazimierza Kluczyńskiego obszarze 14,80 ar.

Dnia 14 bm. na sądzie w Łobżenicy o podz. 10 obsada zap. Kunau (Bengwo) nr. 11 i 23 H. Dickmanna w obszarze 2.66,50 ha.

Dnia 14 bm. na sądzie w Trzemesznie o godz. 9 gospodartstwo zap. Orchheim (Orchowo) nr. 45 Jakóba Bacha, obszarze 14,12,63 ha.

Dnia 14 bm. na sądzie w Odolanowie o godz. 10 posiadłość zap. Odolanów nr. 239 i 624 Franciszka Matuszka w obszarze 58,49 ar.

Dnia 14 bm. na sądzie w Rogoźnie o godz. 10 obsada zap. Połajewo nr. 343, 353, 373, Wawrzyńca Kabacińskiego obszarze 2,32,03 ha.

Dnia 14 bm. na sądzie w Gnieźnie o godz. 10 posiadłość zap. Kłecko nr. 122 Stanisława Wojtasiaka w obszarze 41,90 ar.

Dnia 14 bm. na sądzie w Wolsztynie o godz. 9 posiadłość zapisana Wijska nr. 1 i 145, Franciszka Michałowicza w obszarze 91,87,76 ha.

Dnia 14 bm. na sądzie w Mogilnie o godz. 10 posiadłość Niestronno nr. 6 Fr. Huberta, w obszarze 41,05,75 ha.

Dnia 14 bm. na sądzie w Grodzisku o godz. 10 posiadłość zap. Opalenica nr. 813, Jana Fortuńskiego w obszarze 98,1 arów.

Dnia 15 bm. na sądzie w Grodzisku o godz. 10 obsada zap. Słocin nr. 95 132 Andrzeja Kaźmierczaka w obszarze 68,33 ar.

Dnia 15 bm. na sądzie w Odolanowie o godz. 9 gospodarstwo Nabyszyc nr. 40 Tomasza Kawniczaka, w obszarze 7,43,88 ha.

Dnia 15 bm. na sądzie w Poznani o godz. 10 posiadłość zap. św. Łazar nr. 530, Stanisława Stolpego w obszarze 15,42 arów, wartości dochodowej marek 9195.

Dnia 15 bm. na sądzie w Ostrzeszowie o godz. 10 posiadłość zap. Myślnie

---

144

Wielki los.

Przekład z francuskiego.

(Ciąg dalszy.)

XXV.

Od paru dni dopiero Adryan Couvreur powrócił z Bordeaux.

Najpierwszą naturalnie wizytę złożył siostrze Maryi w szpitalu świętego Antoniego.

Zakonnica aż się przelękła, taką znalazła zmianę w fizyognomii młodego człowieka.

Policzki miał zapadłe, oczy podsiniałe, a spojrzenie zawsze, zawsze tak wesołe i żywe, tak teraz było zamyślone i jakby zagasłe.

Niepodobny był wcale do siebie.

— Zapewne przychodzisz pan — odezwała się siostra Marya — po depozyt, jaki mi powierzyłeś?

— Depozyt ten mi nic nie znaczy moja siostro — odparł smutnie Adryan — i nie on mnie tu sprowadza. Pomimo listu, który niestety, nie pozwala mi mieć żadnej nadziei, nie zwątpiłem jeszcze zupełnie. Przyszedłem zapytać się, czy na prawdę wszystko już i na zawsze skończone dla mnie, czy mam tylko płakać, cierpieć i czekać spokoju, to jest śmierci?

— Nie trzeba synu drogi upadać na duchu, lecz znosić cierpliwie cios, jaki w ciebie uderzył, Klara jak doniosłam, odnalazła swoją matkę, należy do rodziny arystokratycznej, wejdzie w posiadanie w przyszłości wielkiej fortuny. Oto są okoliczności, które pomiędzy wami stawiają nieprzezwyciężoną przeszkodę.

— Nieprzezwyciężoną? — powtórzył Adryan ponuro.

— Powinieneś to zrozumieć mój synu.

— Rozumiem niestety, aż nadto dobrze! Jam jest biednym tylko artystą, robotnikiem drugorzędnym prawie i jestem ubogim, Klara zaś jest ze starej szlacheckiej rodziny i będzie bogatą, powinienem o niej zapomnieć.

— Po chwilowem milczeniu dodał:

— Ale czy jest już zdrową?

— Tak sądzę.

Nie było żadnej od niej wiadomości?

— Owszem, była raz jeden.

— Nie mówiła o mnie przed wyjściem z szpitala?

— Nie, moje dziecko. W obec radości doznawanej z odzyskania matki, nie miała miejsca na żadne inne myśli w swej głowie i sercu.

— Prawda. Znalazła matkę. Ja już dla niej istnieć przestałem.

Młody chłopak otarł łzę spływającą po policzku, odebrał od zakonnicy swoje pięćset franków i wyszedł ze szpitala powtarzając:

— No to i wszystko skończone! — Ani nawet wspomnienia o mnie! — A jednakże kochała mnie. Przynajmniej tak myślałem. — Myliłem się widocznie. — Łudziła się, że mnie kocha. — Oszukiwaliśmy się oboje! — Po cóż ja ją spotkałem? — Za co ja tyle muszę cierpieć na świecie?

Cierpiał rzeczywiści okropnie.

Przychodziła mu myśl odebrania sobie życia i może byłby to zrobił, gdyby jakiś promyk nadziei nie pozostał mu pomimo wszystko w głębi duszy.

Wziął się energicznie do pracy.

Co rano przychodził do Paryża z domku swego na wyspach świętej Katarzyny, co wieczór tam powracał, wcale się nie domyślając, że Klara znajduje się tak blizko.

Bilet loteryjny, jak wręczyła mu sierota, oto wszystko, co po niej zostało.

Bilet ten kazał oprawić w ramki i często godzinami całemi przesiadywał przed tą ramką, co mu przypominała tyle nędzy, tyle radości i takie kochanie.

Droga, prowadząca po nad wodą do stacji kolejowej, była dosyć daleką.

Ażeby ją skrócić i przeprawiać się przez Marnę, Adryan kupił czołno, które mu zarazem służyło do przejażdżek niedzielnych, jakie odbywał, zdejmując wdoki.

Czołno było przywiązane u brzegu po za jego ogrodem.

Egzystencja młodego malarza bardzo była smutną i bardzo jednostajną, ale sam chciał tego — bo w ciszy nic mu przynajmniej nie przeszkadzało myśleć o Klarze.

Powrócił na wyspy świętej Katarzyny, we dwa dni po zainstalowaniu się Pauliny de Rhode i jej córki w posiadłości Placyda Jouberta.

Dnie stawały się coraz dłuższe.

Łąki przyozdobiały się mnóstwem kwiecia.

Ptactwo śpiewało rozkosznie.

Cała natura oddychała radością.

Klara niepodzielała jednak wcale tego ogólnego wesela, była ciągle zamyśloną i smutną.

Doktór, który często przyjeżdżał zwrócił uwagę matki na stan moralny córki.

Paulina rozumiała przyczynę aż nadto dobrze.

Klara usychała z miłości.

[Ciąg dalszy nastąpi.]

nr. 130 wdowy Balbiny Hoja ur. Rudnik w obszarze 3,26,30 ha.

Dnia 16 bm. na sądzie w Nowym Tomyślu o godz. 9 gospodarstwo Waldtal nr. 19 Bertholda Kasper w obszarze 19,29,90 ha.

Wiadomości z blizka i z daleka.

Poznań, dnia 11 kwietnia 1908.

Uczmy dzieci czytać i pisać po polsku!

* **Wielkopolskie karty z pelikanem** sztuka 10 fen. są do nabycia wszędzie tam, gdzie się sprzedaje telegramy gratulacyjne.

* **Poseł do ludu polskiego.** Abonentów na prowincji prosimy, by się po „Posła“ zwracali bezpośrednio do administracji Katolika (Bytom — O.|Schl.) Administracja pisma naszego sprzedawać będzie „Posła“ tylko odbiorcom na miejscu.

* **Wywłaszczanie** nas z gleby ojczystej przyjęte i niebawem zaczną nas wypędzać z ziemi ojczystej. Parlament również uchwalił ustawę zakazującą mówić na zebraniach po polsku. Co nam wobec tego pozostaje jeszcze — oto gazeta polska. Wobec tych ustaw ukutych przeciwko nam, każdy powinien być agitatorem, każdy powinien agitować za gazetami polskiemi. W każdym domu polskim powinna się znajdować gazeta polska, bo ona jako ta latarnia w ciemności, rozjaśniać nam będzie drogę, jaką postępować mamy. A więc rodacy, odpowiedźcie na te ustawy wyjątkowe żywą agitacją za **„Wielkopolaninem,“** który od lat wielu broni ludu polskiego. Jeszcze nie za późno na kwartał bieżący zapisać **„Wielkopolanina,“** kto dopłaci 10 fenygów, temu poczta dostarczy początkowych numerów. A więc każdy, kto jeszcze nie zapisał sobie gazety, — niech pospieszy na pocztę i zapisze sobie **„Wielkopolanina.“** Żądać **„Wielkopolanin“** aus Posen i każda poczta **musi** przyjąć jeszcze przedpłatę na kwartał bieżący. Piękne dziełko o **„Sławnym czarodzieju Twardowskim“** z obrazkami znakomitego naszego malarza Juljusza Kossaka, otrzyma każdy z naszych czytelników darmo. — A więc kochani nasi rodacy, zapisujcie tłumnie **„Wielkopolanina,“** pomnąc na słowa poety: „Choć mgła słońce nam zakryła, ona świeci wiemy. W górę czapki — nie zginęła, póki my żyjemy!“

* **Raz jeszcze powtarzamy,** że doniesienie o wywłaszczeniu p. Chełmickiego z Zakrzewa było zupełnie mylne.

* **Na budowę szpitalika dziecięcego** św. Józefa złożył X. kanonik Krätschmer z Gniezna 60 marek. Składając serdeczne „Bóg zapłać“ prosimy o dalsze składki. Siostra Irena Łuszczewska.

* **Z teatru.** Dziś: W sobotę benefis p. Izabeli Kozłowskiej. Odegranym będzie dramat pod tyt.: „Piękna.“ Abonament uchylony. — W niedzielę po południu o godzinie 3: „Gorąca krew.“ Ceny do połowy zniżone. — Tego dnia wieczorem: „Otello.“ Ceny zwyczajne.

* **List** ze znaczkiem wystawy przemysłowej, wysłany pod adresem p. Michała Zmyślonego w Ligocie p. Kobylogórą, zwrócony został na ręce moje. Nieznany oddawca zechce się po niego zgłosić.

Dr. A. Drygas, Rycerska 33.

* **Poznań.** Wóz Drzymały. Komitet dla budowy nowego wozu dla Drzymały na mocy konkursu oddał budowę wozu firmie A. Dzieciuchowicz, Rybaki nr. 4 i 6. Wóz został w tych dniach ku zupełnemu zadowoleniu Komitetu trwale i ozdobnie wykonany. Zanim w najbliższym czasie zostanie wysłanym — można go u wspomnianej firmy oglądać.

Komitet
z p. Dr. Tadeusz Jaworski.

* **Poznań.** Kradzież kosztowności popełniono w czwartek wieczorem w pewnem pomieszkaniu przy ul. Wodnej. Skradziono tam prócz cygar, brzytwy z przyborami do golenia, kluczy itd., także bardzo dużo przedmiotów ze złota i srebra.)—(W czwartek po południu przejeżdżał przez główny dworzec w Poznaniu chiński minister Jü-Schi-Man wraz ze swoją świtą dość liczną. Udaje on się do Berlina, gdzie zamierza studjować konssytucją.)—(Sąd dla młodzieży rozpoczął swą czynność. wczoraj Załatwiono się z dwiema sprawami,)—(Za kradzież 50 fenigów dostało się w czwartek czeladn. blachnierskiemu M. Lepczyńskiemu 3 miesiące więzienia. Prokurator wniósł o 6 miesięcy.)—(Robotnika Konrada Lachmanna skazała izba karna na 3 miesiące i 3 dni więzienia za kradzież trzech flaszek okowity i za opór przeciw władzy.)—(Robotnicy budowlani i ziemni zbierają się w niedzielę po południu o godz. 3 na sali „Dolina szwajcarska“ na Wildzie celem założenia organizacji, a następnie chcą się starać o polepszenie płacy.)—(Zwłoki dziecka znaleźli robotnicy przy czyszczeniu kanału przy św. Marcinie 27. Zwłoki umieszczono w śmiertelnicy miejskiego lazaretu.

* **Szanownym** Czytelnikom naszym zwracamy niniejszem szczególną uwagę na ogłoszenie dyrygenta orkiestry Towarz. Muzycznego p. A. Szała, który poleca swoją poprawnie wyćwiczoną orkiestrę, składającą się tylko z dobrych muzyków, a znaną już Szan. Publiczności jak i Towarzystwom naszym tak w mieście jak i na prowincji z swych koncertów i występów. Pomnąc na ofiarne społeczeństwo nasze, które hojnemi datkami swemi do utrzymania tak bardzo nam potrzebnego Towarzystwa, a zwłaszcza w obecnych czasach bojkotu hakatystycznego, wiele się przyczynia, spodziewać się należy, że Towarzystwa nasze wszelkie pod tym względem zapotrzebowania swoje, tylko u tegoż na poparcie zasługującego Towarzystwa Muzycznego załatwiać będą, a wszystkim, na wyzysk wychodzącym manipulacjom innym, uwieść się nie pozwolą. Po bliższe szczegóły i z zamówieniami prosimy jak najrychlej zgłaszać się pod adresem, w ogłoszeniu umieszczonym.

* **Polecamy** łaskawym względom szan. naszych Czytelników przy zakupnie na święta firmę Aleksandra Januchowskiego. Tamże dostać można po cenach przystępnych doborowe wina.

* **Czerniejewo.** Gospodarze niektórych okolicznych miejscowości zamierzają założyć spółkę drenarską.

* **Nowe polskie przedsiębiorstwo.** Pp. Kaźmirz Koczorowski, były długoletni współpracownik firmy A. Rose w Poznaniu, również były podróżujący domu tapet Paweł Hundt w Poznaniu i p. Mieczysław Borowicz otworzyli przy Starym Rynku nr. 80 (w domu p. J. Kościelskiego) pierwszy specjalny skład tapet, linoleum itd. Wskazując czytelnikom naszym drugostronne ogłoszenie, nadmieniamy, że interes ten jest pierwszym i jedynie specjalnym w tej branży i usunie brak, który dotychczas w tej gałęzi dawał się odczuwać i zmuszał niejednych do kupowania u firm obcych.

* **Dyskont** „Banku rzeszy“ nie będzie chwilowo zniżony. Stan tego banku jest obecnie niepomyślnym; zniżenie dyskonta nastąpi zapewne dopiero w połowie lub w końcu bm.

* **Gospodarka niemiecka.** Za pomocą fałszowanych weksli przywłaszczył sobie i przetrwonił coś około miljona marek kierownik wielkiego interesu drzewnego Schulza w Grudziądzu. Aresztowano go w Bydgoszczy i osadzono we więzieniu grudziądzkiem.

* **Kościan.** Fornal Matuszczak z dominjum Osiek wiózł okowitę do dworca w Racotach. Z powrotem zabrał ładunek wapna. Po drodze uraczył się gorzałką, tak że spadł ze siedzenia i położył się twarzą na wapno. — Gdy zaprząg dojechał do Osieka, Matuszczak był nieżywy. Widocznie się udusił.)—(Właściciciel Niklas z Donatowa jechał z Czempinia do domu. W drodze spłoszyły się konie, wskutek czego N. został wyrzucony z woza i odniósł tak ciężkich pokaleczeń, że na drugi dzień zmarł.)—(Dnia 3 bm. obchodził nauczyciel Sowiński przy tutejszej szkole katolickiej 25-letni jubileusz swego urzędowania.

* **Koronowo.** Straszną zbrodnią przeciw moralności popełniono tu w minioną niedzielę na jeszcze nie 7 letniej córce wdowy Klesińskiej z Olszewka. Zbrodniarz 21-letni mężczyzna z tutejszych olędrów, przydybawszy na drodze publicznej, zawlókł je do pobliskiego zagajenia, gdzie zbrodni dokonał. Dziecko leży ciężko chore.

* **Rogowo.** Rybakowi p. Wysockiemu skradziono z jeziora ryb za około 600 mrk. Ryby te miał w sieciach. Przypuszczać należy, że złodzieje sprzedali towar ten na targargach w okolicznych miejscowościach.)—(Ceny za wieprze poszły w górę — i tak płacono za parkę prosiąt 24 do 36 marek. za tłuste świnie po 37 marek za centnar.

* **Kępno.** Właściciela dóbr rycerskich Wężyka z Myjomic, wracającego z Włoch ruszył nagle paraliż we Wiedniu i zmarł. Zwłoki przywieziono do miejsca rodzinnego.

* **Ostrowo.** Nad majątkiem handlarza Hellmanna tu ztąd otworzono konkurs. Zawiadowcą mianowany adwokat dr. Püschel.

* **Chełmno.** Pod Ujściem zapalili chłopcy w parowie zeszłoroczną trawę. Ogień się przeniósł jak błyskawica na niedalekie zagajenie leśne i zniszczył około 15 mórg drzewostanu. Pożar zdołał dopiero ugasić oddział strzelców, których z Chełmna przywołano.

* **Berlin.** W procesie przeciwko oskarżonym o udział w demonstracjach ulicznych na rzecz powszechnego prawa wyborczego skazano trzech na 6 miesięcy więzienia, policzając na karę 2 miesiące aresztu śledczego. — Inni oskarżeni otrzymali mniejsze kary.

* **Berlin.** Hotel Elite przy Reichstagsufer nr. 16 zgorzał doszczętnie, Gmach był nowy. Straż pożarna miała trudne zadanie. Czterech strażników jest ciężko rannych, jeden zmarł w szpitalu.

* **Znów samobójstwo studenta.** W Dyseldorfie zastrzelił się na ławie nad brzegiem Renu, gimnazjasta, którego rodzice mieszkali na prowincji. Powód, jak zwykle, że nie został przesadzony do wyższej klasy. W kieszeni jego znaleziono nie zbyt dobre świadectwo i — liścik miłosny.

* **Tczew.** 60000 marek majątku zapisał testamentem zmarły kapitalista Makowski tutejszemu szpitalowi św. Wincentego. Jeszcze za życia swego wspierał zmarły ten zakład jak najhojniej.

* **Wykrycie morderstwa po 5 latach.** W Bernsbergu pod Kolonją zamordowano 1902 r. pewnego mężczyznę i do dziś nie zdołała wyśledzić prokuratorja mordercy. W tych dniach złożył we więzieniu śledczym w Celle jakiś więzień oświadczenie, iż razem z innymi osobami popełnił wtenczas morderstwo, a trupa zakopał w lesie. Powodem miała być kradzież, w której zamordowany chciał przeszkodzić.

* **Kongres** medycyny wewnętrznej obradował przez kilka dni w Wiedniu. Udział był bardzo znaczny. W obradach brali udział nasi rodacy z Królestwa Polskiego i Galicji.

* **Bern** (w Szwajcarji). W pobliżu Kloten w lesie udało się policji tamtejszej aresztować dowódzcę bandy cygańskiej, Haussmanna. Banda, z 20 osób się składająca, była postrachem całej okolicy. Haussmann stawiał przy aresztowaniu zacięty opór.

* **W Sztokholmie,** stolicy szwedzkiej około 10,000 robotników, zatrudnionych przy budowlach rozpoczęło bezrobocie. Wszystkie prace budowlane przerwane.

* **Wybuch dynamitu.** W pewnej fabryce Oviado w Hiszpanji, wybuchł nabój dynamitowy, przyczem wiele osób zostało pokaleczonych, a cztery osoby zginęły.

* **Z Korfu,** wyspy na morzu śródziemnem donoszą, że zawinął do tamtejszego portu cesarz niemiecki wraz z żoną i córką.

* **Paryż.** Prefekt policji paryskiej rozporządził, aby wszyscy kataryniarze, którzy się jeszcze znajdują w stolicy tej, niezwłocznie zaprzestali tego procederu. Nowych koncesji oddawna władza już nie udziela.

* **Bomby w Nowym Jorku.** Celem zburzenia nowego przystanku linji Whista-Star rzucono bomby, z których dwie wybuchły, wyrządzając atoli nie wielkie szkody.

* **Katastrofa kolejowa w Chicago.** Wagon górnej koleji ulicznej, zawierający pięćdziesięciu podróżnych, spadł w pełnym biegu z pomostu na bruk uliczny. — Trzydziestu podróżnych odniosło bardzo ciężkie rany.

Papierosy Oświata

na 1 ½ fen. sprzedaż są doskonałe.
Do nabycia w każdym lepszym interesie.

* **Kalendarz.** Niedziela, d. 12 kwietnia rb. Juljusza p. Wschód słońca o godz. 5 min. 12, zachód o godz. 6 min. 51.

Poniedziałek, dnia 13 bm. Hermenegilda.

Ruch w Towarzystwach.

— Miesięczne zebranie Stowarzyszenia Drukarzy polskich odbędzie się dziś w sobotę, o godz. 8 i pół na górnej sali Domu Katolickiego.

— Nadzwyczajne walne zebranie Towarz. dramatycznego odbędzie się dziś w sobotę o godz. 8 i pół wiecz. w lokalu p. Andrzejewskiego, św. Marcin 4.

— Zebranie Kółka śpiewu kat. Towarzystwa Rzemieślników polskich odbędzie się w niedzielę, o godz. 2 w południe na sali Dominikańskiej.

— Zwyczajne zebranie filji stelmachów polsk. Zw. wawodowego odbędzie się w niedzielę po poł. o godz. 2 w lokalu p. Kubickiego, Wielkie Garbary 44.

— „Wyzwolenie.“ Zwyczajne zebranie Tow. zupełnej wstrzemięźliwości od napojów alkoholowych odbędzie się w niedzielę o godzinie 7 i pół wiecz. na sali Dominikańskiej.

— Zwyczajne zebranie Koła Tow. Rękodzielników odbędzie się w niedzielę wieczor. o godz. 7 w sali Domu Katolickiego.

— Zebranie katol. Tow. Robotników polskich dla parafji tumskiej odbędzie się w niedzielę o godz. 4 na sali Dominikańskiej.

— Ćwierćroczne walne zebranie cechowej czeladzi garncarskiej odbędzie się w niedzielę o godz. 10 i pół przed poł. na sali hotelu saskiego.

— Zwyczajne zebranie Tow. scenicznego odbędzie się w niedzielę wiecz. o godz. 7 w lokalu posiedzeń, ul. Szewska nr. 9.

— Zwyczajne zebranie Tow. polsko-katol. Terminatorów pod wezw. ś. Alojzego odbędzie się w niedzielę o godz. 7 w Domu św. Józefa. — Wspólna Komunja św. wielkanocna rano o godz. 7 w kościele Podominikańskim.

— Zebranie filji Cieści polsk. Związku zawodowego odbędzie się w niedzielę w południe o godz. 12 w lokalu posiedzeń.

— Ćwierćroczne walne zebranie kat. Tow. Rzemieślników polsk. odbędzie się w poniedziałek wiecz. o godz. 8 i pół na sali Domu Katolickiego.

— Ćwierćroczne walne zebranie Tow. Młodzieży polsko-kat. pod wezw. św. Kaźmirza w Jerzycach odbędzie się w niedzielę, po południu u godz. 6 w lokalu p. Sellmanna, W. Berlińska 17.

— Ćwierćroczne walne zebranie Towarzystwa Przemysłowców w Jerzycach odbędzie się w poniedziałek o godz. 8 wiecz. w lokalu Tow. u p. Marcinkowskiego.

— „Dźwignia“ Tow. Przemysłowe na św. Łazarzu odbędzie swe zebranie w niedzielę wiecz. o godz. 7 w lokalu posiedzeń, przy ulicy Augusty nr. 3.

Obrona prawna.

* **Panu** J. M. w B. odpowiadamy: Lokatora, który mieszkał u pana do 1 kwietnia, możesz Pan o zaległe komorne za ostatni kwartał skarżyć do sądu.

* **Panu** W. M. w Barcinie odpowiadamy. Ponieważ Pan pomieszkanie na rok najął więc komorne za rok Pan zapłacić musisz. Stawienie sublokatora nie zwalnia Pana od tego obowiązku, bo za sublokatora jesteś Pan odpowiedzialny.

* **Panu** M. N. w J. odpowiadamy. Osoby, które rozpowiadały, że Pan służącą bijeś, możesz Pan skarżyć o obrazę do sądu, za odmawianie zaś najęcia od Pana pomieszkanie nic im Pan zrobić nie możesz.

* **Panu** K. S. w P. odpowiadamy. Skoro Pan za pośrednictwem agenta wskazanego Panu przez niego gospodarstwa nie kupił, więc mu Pan przyobiecanych 300 marek zapłacić nie potrzebujesz, chociaż byś Pan to gospodarstwo później za pośrednictwem innego lub bez pośrednictwa nabył.

Wiadomości handlowe.

Poznań, 10 kwietnia rb.
(Urzędowe sprawozdanie targowe miasta Poznania podług zestawienia policyjnego.)

Inne artykuły:		Cenu najwyższa m.	najniższa m.	przeciętna m.
Słoma snopkowa za	100 kg.	5,—	4,00	4,50
Siano	„	8,—	7,00	7,50
Groch na paszę	„	—,—	—,—	—,—
Ziemniaki	„	3,60	3,40	3,50
Wołowina (od łopatki	za 2 kg.	1,50	1,30	1,20
Wołowina (od brzucha	„	1,40	1,20	1,30
Wieprzowina	„	1,50	1,30	1,50
Cielęcina	„	1,60	1,40	1,50
Skopowina	„	1,80	1,60	1,70
Słonina	„	1,60	—,—	1,60
Masło	„	2,80	2,40	2,60
Łój wołowy	„	1,20	1,10	1,15
Jaja	za kopę	3,20	3,—	3,10

Wrocław, dnia 9-go kwietnia 1908 r.

	dobry tow. najw. cena mr.	najn. cena mr.	średni tow. najw. cena mr.	najn. cena mr.	pośl. towar najw. cena mr.	najn. cena mr.
Pszenica biała	20,80	20,20	20,10	19,20	19,10	17,70
„ żółta	20,70	20,10	20,—	19,10	19,—	17,60
Żyto . . .	18,60	18,00	17,80	17,50	17,40	16,50
Jęczmień . .	15,50	15,30	15,20	14,90	14,80	14,50
dla brow.	17,—	16,50	16,40	15,80	—,—	—,—
Owies . . .	15,30	14,90	14,80	14,30	14,20	13,40
Groch Wikt.	24,—	23,—	22,—	21,—	20,—	19,—
Groch mały .	20,50	20,—	18,80	17,80	17,—	16,50

Bydgoszcz, dnia 9-go kwietnia 1908. (Sprawozdanie Izby handlowej). Pszenica niezm., nieper. najmniej 128 funtów holend. wagi 212 mk., gorszy gatunek niżej notowania. — Żyto niezmien., dobre, zdrowe, najmniej 121 funtów holenderskiej wagi 181 marek, najmniej 118 funtów holenderskiej wagi 178 marek, lżejszy gatunek —00— marek. — Jęczmień dla młynarzy 136—140 marek. — Jeczmień dla browarów 146—154 marek. — Groch na paszę 163 do 169 marek, do gotowania bez interesu. — Owies 133—145 marek. Ceny ustanowiono loco Bydgoszcz.

Spółka stolarska tylko Poznań, Jezuicka 5 przy Farze. Telf. 207. poleca **meble** i całkowite **wyprawy** w wielkim wyborze po przystępnych cenach i na dogodnych warunkach.
Tischler Rohstoff- und Absatzverein E. G. m. b. H.

Ś. p. **Marya Ślusarek z Tafelskich**

zasnęła w Bogu dnia 10 kwietnia opatrzona św. Sakramentami po długich i ciężkich cierpieniach, przeżywszy l. 72.

Pogrążeni w głębokim i nieutulonym smutku **mąż, dzieci i wnuki,** zawiadamiają o pogrzebie, który się odbędzie w poniedziałek, dnia 13 b. m. o godz. 4-tej po południu z zakładu św. Józefa przy ul. Piotra. Nazajutrz msza św. w kościele św. Marcina o godz. 9 rano.

W piątek, dnia 10 b. m. o godz. 10 i pół rano zasnął w Bogu opatrzony św. Sakramentami po krótkich cierpieniach nasz najdroższy syn i brat ś. p.

Wacław Frąckowiak

wyższy sekundaner

przeżywszy lat 17 i pół. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę o godzinie 5-tej po południu z domu żałoby w Mosinie, o czem donoszą krewnym i znajomym w smutku pogrążeni

rodzice i rodzeństwo.

Osobnych uwiadomień nie wysełа się.

Mosina, dnia 10. 4. 08.

Na żałobę

Kapelusze, Suknie, Bluzki, Materye czarne, Krepy

poleca w wielkim wyborze i tanich cenach

K. Ignatowicz,

Poznań, Stary Rynek 67|69.

Zamówienia na kapelusze i suknie żałobne wykonuję w 24 godzinach. 5940

Po kilkoletniej praktyce lekarskiej przy królewskiej klinice dla kobiet w Dreźnie i zakładzie położniczym w Mannheim, osiedliłem się tutaj przy **ulicy Fryderykowskiej nr. 4** jako

lekarz praktyczny i specyalista chorób położniczych.

Dr. med. Georg Cohn. 1927

Telefon nr. 1608. Godziny ordyn. od 8—10 i od 3—5

Aleksander Januchowski

właśc. **A. Januchowski & W. Salkowski**

handel win

w Poznaniu, ul. Wrocławska nr. 13

poleca

na nadchodzące święta swe znakomite wina

górnowęgierskie, czerwone i białe, francuzkie, koniaki, rumy i araki

po cenach najtańszych. 1963

Na krosty i węgry działa najlepiej, uznany jako znakomity środek **Obermayer'a mydło Herba** do nab. w wszystk. apt, i drog. kaw. 50 f. i 1 mk.

Najlep. źródło zakupna dla odsprzedających.

Ażeby moje wielkie zapasy

w tow. krótkich bielizny i wełnianych

uprzątnąć, sprzedaję wszelkie artykuły przy zakupnie gotówką po nadzwyczaj tanich cenach. Odwiedzenie składu każdemu kupcowi dozwolone i polecenia godne.

Piśmienne zamówienia za zaliczką wykonuję tanio i prędko. Towar nie podobający się odbieram frankow. z powrotem. Że od więcej jak 20 lat sam prowincyę objeżdżam, dlatego mam dla każdej okolicy stosowne artykuły. (1889

Zaręczam za ścisłą rzetelność!

OTTO BERLOWITZ

Poznań

ulica Szeroka nr. 23.

Skład towarów krótkich, wełnianych i bielizny en gros.

Poszukuje kupna

zabudowań gospodarcz.

z domem i trochę ogrodu na przedmieściu Poznania. Zgłoszenia przyjmuje Restauracja, Poznań, ulica Bramkowa 6.

Sprzedam pod nader korzystn. warunkami mój ślicznie położony i donośny 1952

folwark

z nowem zabudowaniem i pełnem inwentarzem, 332 mórg w Prus. Zach. (pow. Wąbrzeźno, Briesen WPr.) Wyśmienite polowanie na jelenie, daniele, ponieważ graniczy z lasem fiskal.

Z. Łaszewski, Czarnków.

Skład kol. magiel I kl. zbiór mies. do 1500 mk. zaraz do nab., wpł. podług ugod. Gdzie powie **Rubach,** Posen O. 5. Kronprinzenstr. 9 ptr. 1945

Mamy na sprzedaż pod bardzo korzystn. warunk. Gościniec

z 38 mg. przennej i buraczanej ziemi, z łąkami i pokładem dobrego torfu z maszynami do wyrobu, w dużej wsi przy trakcie, za cenę 40,000 mk.

Gościniec

z wiatrakiem o 3 gankach, z dwoma domami i zabudowaniami, z 26 morgami roli za cenę 54000 mk., przy korzystnych wpłatach. Ostatni gościniec nadaje się do parcelacyi. Spieszne zgłosz przyj. **Zielazek i Łukaszewicz,** Poznań, ulica Głogowska 46. Posen W. 3.

Otworzyłem

restauracyą

Poznań, St. Rynek, ul. Wiankowa 8.

Życzliw. i Przyjaciół o łaskawe poparcie uprzejmie proszę

Z szacunkiem 1951

B. SZCZERKOWSKI,

dawniej **J. KOSTRO.**

Otwarte do 1-szej w nocy.

Kto? chce rzetelnie i w krótkim czasie sprzedać lub kupić, niech się zgłosi do nas. Mamy codzień reflekt. na kupno, gospod., kamienic, skład. itd. Pożycz. na hip. w 8 dniach na mały proc. **Rubach i Sp.** Posen O. 5., Kronprinzenstr. 9 p.

Dla stelmacha!

Interes zaprowadzony i od kilku lat prosperujący jest z wolnej ręki do sprzedania. 1957

I. Szymański,

Poznań W. 6., ul. Poznańska 44.

TEATR APOLLO

Wyst. gośc. teatru Folies-Caprice

w niedzielę, dnia 12. po południu o godz. 3 i pół

po cenach nizkich

po capstrzyku

SERENOSSIMUS August 16

Wieczorem o g. 8.

WIELKIE PRZEDSTAW.

po raz ostatni.

MODEL SERENISSIMUS

Przyzwoita kobieta.

W poniedziałek dnia 13-go.

Pierwszy raz 1962

MĄŻ O TRZECH ŻONACH

Drogerja

w większem mieście Księstwa Poznańskiego jest z powodu objęcia innego przedsiębiorstwa zaraz pod bardzo korzystnemi warunkami do objęcia. Wpłaty 6000 marek. Łaskawe oferty przyjm. eksped. Wielkopol. pod nr. 1939.

Kilka ładnych **kanap** i rozmaite **szafy** tanio do sprzedania. **H. Szulczewski,** 1961 ul. Półwiejska 26-a parter na pr.

W niedzielę, dnia 12 i w poniedz. 13. kwietnia o godzinie 12 w nocy

artystyczny wieczór kabaretowy

na sali tarasowej teatru Apollo, **teatru Folies-Caprice.**

Osoby występujące:

Panie: Betty Szalok jako gość, Henriette Fauleonnier, Ritta Raoul Mizzi Cornely.

Panowie: Dyrektor Ludwik Mertens, Ferdynand Grünecker, Willy Kaiser, Walther Fuchs, Georg Bradsky.

Literat Louis Taufstein jako gość.

Całkowity nowy program.

Wstęp 3 i 2 mk. 1958

Potrzebni od lipca: **Borowy** k. na 240 mk. i strz. **Kucharz** żon. na 400 mk. i dep. **Służący** żon. na 400 mk. i dep. **Ogrodnik** kaw. 400 mk. **Rządzca** żon. na większy majątek na 1200 mk. i dep. **Służący** k. do hr. Pośred. posad „Stellenvermittler" **Franciszek Niedzielski,** Posen, Wienerstr. 6 pt. Telf. 1036.

Zaraz potrzebny **urzędnik** gosp. na 800—1000 mk.

Kto przyjmie na prowincyi **1 i pół roczn. chłopca** na wychowanie za miesięcznem wynagrodzeniem. Zgłoszenia do eksped. Wielkopol. pod nr. 1959.

Panny

na stół i stancyą przyjmie tanio każdego czasu **M. Nagórska,** ul. Wilhelmowska 15. (1947

Znajdą miejsca: **kuchmistrzynie** na wysoką pensyą, **gospodynie** wykwint. i skrom., gotujące, **panny służ.** z pras. męskiej bielizny i krawiecczyzny, **kucharki, praczki, niańki kilka pokojowych** do dw., **panny** do dzieci. 1953

Spieszne zgłoszenia przyjmuje Adr.: **Ant. Wesołowska,** Stellenvermittlerin Poznań-Posen, Wilhelmstr. 18 I. Telefon 1645.

Poszukuje zaraz i później: **Gospodynie** z gotow., **kucharki, pokojowe, praczki i dziewczyny** do wszystk. na wysoką pensyą. 1955

Barbara Jakś,

Stellenvermittlerin

Posen, Bäckerstr. 23.

Potrzebni: **pisarz g., gorzelnik k., ogrodnik, kucharz k., służący** kaw. na 400 mk., **kowal, włódarz, forczpan** starszy, **praczka** wiejska, **gospodyni** z gotow., **panna służąca** do hrab. domu. Pośred. miejsc, Stellenvermittler **Stanisław Tuczyński,** Posen, Ritterstr, 10, (Telf. 1644.)

BACZNOŚĆ!

Szanownej Publiczności, również Szanown. Towarzystwom naszym w mieście Poznaniu i na prowincyi polecam na obecnie zbliżającą się porę urządzania zabaw latowych dobrze wyćwiczoną

orkiestrę Tow. Muzycznego.

Długoletnia praktyka i rutyna orkiestralna dają mi rękojmię, wszelkim wymaganiom i zleceniom sprostać w zupełności. — Prosząc o łaskawe poparcie **jedynej na miejscu z muzyków zawodowych** składającej się orkiestry, kreślę się

z szacunkiem

Antoni Szał,

dyrygent orkiestry Tow. Muzycznego w Poznaniu,

ul. Następcy tronu Nr. 16 I ptr.

Wczesne zamówienia przyjmuję każdego czasu.

Patrz i podziwiaj!

Prawdziwe zdjęcie fotograficzne!

Jeżeli chcesz sobie sprawić **koło**, to nie kupuj z fabryki, lecz każ sobie przysłać **katalog** od **Kastora.** Sprzedaję taniej i lepiej niż niejedna fabryka. Jedyny i największy fachowy interes na Poznań i okolicę. **Reparacje** starych kół i ram, emaliowanie i wszelkie inne reparacye wykonuje szybko tanio i dobrze. Wszelkie części zawsze nna składzie.

Adres: **Kastor,** Poznań.

Posen. Wilhelmstr. 17.

Zdolnych 1938

murarzy

przyjmuje

K. Mroczkiewicz,

budowniczy w Stęszewie.

Skład papy, cementu, trzciny, gwoździ, oraz wszelkich innych materjałów budowlanych.

Telf. 11. Interes zał. w r. 1906.

Ucznia

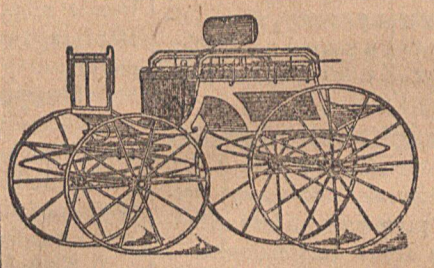
chcącego się wyuczyć golarstwa, fryzyerstwa oraz wszelkich wyrobów z włosów, przyjmie zaraz lub od 1. kwietnia

S. Cieśliński,

fryzyer i perukarz

Poznań W. 6. ul. Jadwigi nr. 7.

Uczeń syn uczciwych rodzic., który ma chęć wyuczyć się blacharstwa może się zgłosić. **A Stanek,** mistrz blacharski, ul. Długa 18. 1878

P. P.

Wystąpiwszy jako współwłaściciel ze Sp. **Dzieciuchowicz & Laube** pozwalam sobie podać do łaskawej wiadomości, iż z dniem 1 kwietnia rb. otworzyłem

w Poznaniu przy **ul. Wrocławskiej nr. 18** tuż przy poczcie

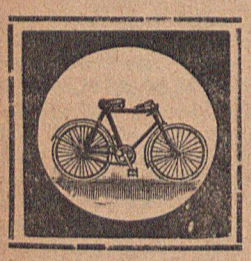
fabrykę powozów i uprzęży.

Polecam wybór **karet** 4 i 2 osobowe półkryte powozy do polowania, parkowce, rozmaite wolanty, plauki, jednokonki wszelkiego rodzaju i bryczki.

Niniejszem polecam mój zapas **szorów** od najskromniejszych do uajwykwintniejszych. Wszelkie reparacye w zakres powoźnictwa jak i siodlarstwa wchodzące uskuteczniam szybko i po cenach przystępnych.

Z poważaniem

Tomasz Laube.

Kołowiec specyalny 63 M.

Nie dajcie się nakłonić do wybrania kołowca, na który dziś jeszcze tysiące marek za reklamy wyścigowe rocznie wydawają. Ten wielki wydatek jest tylko możliwym na koszt gatunku i udowadnia, że kołowce na normalnej drodze nie są do pozbycia.

Na lepsze kołowce

5 letnia gwarancya.

Najlepsze kołowce na świecie,

nie tylko w słowie i piśmie *lecz w rzeczywistości!*

Doświadczenie własne, a więc nie zwycięztwa wyścigowców lub dwuznaczną reklamę, jest chodzi lekko i jest trwały; dla tego stoją kołowce

dokonane przez drogo opłaconych zawodowych bezwarunkowo najlepszym dowodem, iż kołowiec zawsze chętnie bezpłatnie na próbę do dyspozycyi.

Przezemnie od wielu lat zaprowadzone marki cieszą się dla swych znakomitych zalet i umiarkowanych cen ciągłem powodzeniem.

Z powodu wielkich zakupów, jestem w możności

ceny na sezon 1908 znacznie zniżyć,

lecz co do gatunku i dobroci znajdują się kołowce jak dotąd na pierwszem miejscu.

Pionier 25	Pionier 27	Pionier 29	Pionier 32	Aviso 50
Mk. 80	**Mk. 90**	**Mk. 100**	**Mk. 110**	**Mk. 120**

Wszystkie znamienite fabrykaty, z których przeszło **250000 kołowców** w użyciu są ku zupełnemu zadowoleniu swych właścicieli.

Na życzenie dogodne warunki odpłaty.

Główny interes:

Poznań, ul. Wiktoryi 11, M. Lohmeyer

Filie: **Gniezno, Leszno, Ostrów, Strzelno itd.**

Największy interes kołowców w mieście i Księstwie Poznańskiem. Właściciel patentów R. N. i Z. O. R. N.

Polscy współpracownicy i zastępcy w wielu miastach Księstwa.

Dla braku miejsca stawiam wielki zapas kół używanych | **za każdą możliwą cenę na sprzedaż. Między temi znajdują się bardzo trwałe kołowce torowe od 30 mk. pocz.**

Maszyna specyalna 55 M.

Pan nie potrzebujesz kołowce lub maszyny do szycia z domów wysyłkowych sprowadzać, bo na miejscu kupisz Pan je przynajmniej za tę samą cenę i masz Pan tę korzyść, że gwarancya naturalnie lepiej i bez większej straty czasu wykonaną zostanie, niż z oddalenia.

Na lepsze maszyny

5 letnia gwarancya.

Nakładem i drukiem Fr. Chocieszyńskiego w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny Franciszek Laurentowski w Poznaniu.

Telefon 1549 **Nowe przedsiębiorstwo!** Telefon 1549

Niniejszem donosimy jak najuprzejmiej, że pod firmą:

Centralny Dom Tapet

otworzyliśmy przy **Starym Rynku nr. 80**

(w domu J. W. Pana Kościelskiego)

pierwszy polski specyalny skład tapet, linoleum, linkrusty i podobnych artykułów dekoracyjnych.

Mając stosunki li tylko z pierwszorzędnemi fabrykami tej branży, zaopatrzyliśmy skład nasz w najmodniejsze desenia w wielkim wyborze. Długoletnia praktyka w pierwszorzędnych firmach naszej branży daje rękojmię, że będziemy mogli zadość uczynić wszelkim wymaganiom Szanownych naszych Odbiorców.

Prosząc jak najuprzejmiej o łaskawe poparcie naszego przedsiębiorstwa, nadmieniamy, że tak skorą i rzetelną usługą oraz przystępnemi cenami, mogącemi stawić czoło każdej obcej konkurencyi, starać się będziemy zjednać sobie zaufanie Szanownej Klienteli.

Z poważaniem

K. Koczorowski i M. Borowicz.

Wszelkie próby na żądanie franko!
Panom budowniczym i malarzom udzielamy specyalnego rabatu. 1943

Wspaniały

biust, śliczne, peł. kształty ciała przez odżywczy prosz. „Thilossia“ (prawnie zastrzeżony) odznaczony nagrodą w Berlinie 1904 przez lekarzy polecany, tylko prawdziwy z plombą.

Najszybsze przybranie wagi. Pod gwarancyą nieszkodliwy. Wiele uznań. Kartonik 2 mk. Przy przesełce pocztowej porto, a na zaliczkę szpezy osob.

R. H. HAUFE, Berlin 58. 1165

Skład i przesyłka: **Czerwona apteka,** Poznań, Rynek 37.

Na nadchodzące święta Wielkanocne

najlepszą mąkę

cesarską i wiedeńską

poleca

G. Ritter, Poznań,

Skład główny, ul. Wodna nr. 27.
Filia ul. Wodna 19.
Telefon 62.

---

3 składy

w moim domu nowo przebudowanym na każde przedsiębiorstwo, stósowne są do wynajęcia z odpowiedniem pomieszkaniem, jeden z tych, w którym od lat 20 handel rzeźnicki jest zaprowadzony, rzeźnikowi wydzierżawie, zarazem **ucznia** do drogeryi i handlu kolon. przyjm. zaraz lub później **K. L. Gierczyński, Buk.**

Poszukuje dzierżawy

piekarni

zaraz, najchętn. na małem mieście. Zgłoszenia piśmienne przyjmuje eksped. Wielkopol. pod nr. 1911.

Szukam dla 2 sąsiadów

2 gospodarstwa

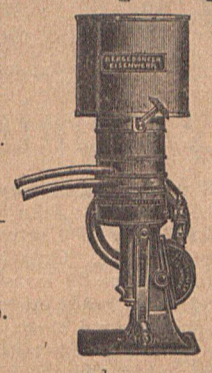
lub **folwarki,** możebnie obok siebie leżące, każdy z wpłatą 20—25,000 mk. **Schroeter,** Poznań, Gr Berlinerstr. 10.

Majętność Skrzycko (Kl. Kreutsch) poszukuje zaraz

stelmacha

(kołodzieja). 1921

„ASTRA“ Centryfugi

Bieg nadzwyczaj lekki. Odtłuszczanie akuratne. są najlepsze! Cenniki bezpłatnie!

poleca

H. CEGIELSKI

Tow. Akc.

Fabryka machin i narzędzi rólniczych w Poznaniu. 1851

Baczność!! Automat muzyczny dawniej 1200 M., rok używany, za połowe do nabycia płata podług ugody. Bliższ. szczeg. **W Skrzypczak,** 1839 ul. Dominikańska nr. 3.

HANDLARZE i SPRZED. po DOMACH

żądajcie cennik o tow. krótkich, wstążk. skórkowych tow. i stalow., także i **mydła** oraz wszystk. artykułów w zakres ten wchodzących firmy **Wilhelma Sonnenberga** (właściciel B. Rosenstein) **Hamburg 82** Grossneumarkt 24 **specjalny hurtowny interes tylko** dla handlarzy i sprzedawaczy po domach i jarmark. Wysełka wszędzie za zaliczę. 1711

Uczeń

potrzebny do drogeryi zaraz lub później **S. Grabowski,** Jarocin. (Jarotschin). 1920

---

2 uczni

zamiejscowych przyjmie zaraz **Cukiernia** Firma: **H. Moszczeński,** św. Marcin 30. 1748

---

2 uczni

lub **wolontaryuszy** przyjmie zaraz **Wincenty Ciudziński,** fryzyer i dentysta w Swarzędzu, Schwersenz. 1915

Srebrnym medalem w roku 1907 w Poznaniu

jedyna odznaczona kosa jest

„Kosa Pleszewianka“

Gwarancya dwuletnia.

Składy sprzedaży moich kos „Pleszewianka“ znajdują się już w około 200 miastach

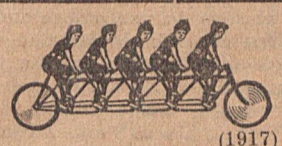
Ceny kos „Pleszewianka“

90	95	100	110	115	120	130
4,25	4,75	5,00	5,50	6,00	6,50	7,00 mk.

Wysełka tylko za zaliczką. 413

Ludwik Sochaczewski, Pleschen.

Poszukuje kupna **cukierni lub piekarni** w dobrem położeniu, gdzie by można liczyć na sprzedaż ciast, najchętniej na prowincyi w mieście gdzie sąd, gimnazjum i szkoła. Łaskawe oferty przyjmuje eksped. Wielkopolanina pod nr. 1916.

(1917)

Niepowinien Pan kupić żadnego koła

zanim Pan nie przejrzy naszego najnowszego **wspaniałego katalogu,** który Panu na życzenie gratis i franko prześlemy.

Szkodzi Pan sobie samemu! jeżli nie raczy uwzględnić naszego polecenia, ponieważ my dostarczamy każdemu z **wykluczeniem pośredniczącego kupna,** pierwszorzędny towar po **oryginalnych cenach fabrycznych. 5 letnia gwarancja.** Przesyłka na próbę natychmiast. Poszukuje się sprzedających z drugiej ręki.

Merkur-Fahrradindustrie, Stettin 27.

Włosy damskie w olbrzym. wyborze jako: warkocze od 2 mk. do 20 mk., podkładki od 30 fen. Podkładki z dług. włosami od 3 do 12 mk. i t. d. poleca

Stanisław Wenzlik,

6 razy premiow. w Paryżu, w Londynie i t. d.

Poznań ul. Wilhelmowska 19

zwazać na nazwisko i nr. ulicy, aby zawodu uniknąć.

Zamówienia z prowincyi wykonuję odwrotnie, własne wyczesane włosy mogą być wypracowane.

!! Rzeczywiście najtańsze źródło zakupu !!

St. Mańczak

złotnik i jubiler fachowy

poleca po cenach nizkich

wyroby złote, srebrne i doublé:

broszki, kolczyki, bransoletki, pierścionki, zegarki, łańcuszki, tace, łyżki, noże, widelce i t. d.

Największy zakład złotniczy

o sile elektrycznej w Poznaniu i Księstwie, istniejący już od roku 1891

Poznań, ul. Berlińska nr. 7.

Telefon 640. 7032

Ład rytowniczy! Reparacye szybko i tanio!

Usługa rzetelna! Wybór ogromny!

Dostarczamy

najładniejszych, najlepszych i ogólnie **lubianych** kół — już od **53 mk.** począwszy 1928

Najlepsze części zapasowe, najtrwalsze przybory pneumatyczne!

Długoletnie gwarancje.

Ilustrowany katalog darmo i franko w dom!

Nasze pierwszorzędne fabrykaty prosimy nieporównywać czasem z mniej wartościowemi towarami rynkowemi, po cenach może niższych.

Multiplex-Fahrrad-Industrie, Berlin 301 Gitschinerst. 15

Nasiona

polne, łączne, leśne i ogrodowe w świeżej, rzetelnej jakości,

poleca:

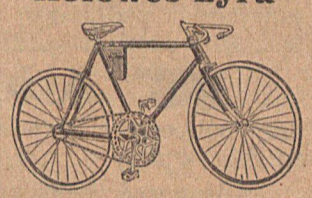
Telesfor Otmianowski

skład nasion

Poznań Posen 1813

ul. Wrocławska 15. Telefon 182.

Kołowce-Lyra

premiowane złotym medalem podług katalogu 5-cioletnia gwarancja.

Komplet od mą do najszych modeli **53** Marek z gumą eleganccieji luksusow.

Zażądać proszę bez kosztów mego nowego **wspaniałego katalogu** dot. **kołowców Lyra,** wszelkich zapotrzeb. dla kołowców i artyk. sport., zegarków, amunicyi, tow. muz., maszyn do szycia, tow. stal., skórzanych i luksusowych.

Lyra-Fahrradwerke Richard Ladewig

Prenzlau, Postfach Nr. 191.

Na sprzedaż jest w całości lub w parcelach pod korzystnemi warunkami piękny i donośny

majątek

po p. Fr. Stüwem w mieście Miłosławiu, ebejmujący ca 90 mórg pszennno-buraczanej ziemi w wysokiej kulturze, w tem 7 mórg wybornych trzykośnych łąk, około 3 morgi góry żwirowej tuż przy koleji, z pokładem do 8 metrów, oraz ogrody i place budowlane. Budynki obszerne, masyw i przy ożywionej ulicy położone. Rola starannie uprawiona i obsiana. Hipoteki uregulowane. Żwir odstawia się do koleji w Miłosławiu. 1794

Bank Parcelacyjny

E. G. m. b. H. **we Wrześni — Wreschen.**

Telefon nr. 36.

Baczność!

Dla sprzedaj. interesy!

Dla sprzedaj. posiadłości!

Chce Pan szybko sprzedać?
Chce Pan rzetelnie sprzedać?
Chce Pan z dobrym zarobkiem sprzedać? to niechaj się Pan uda do najlepiej renomowanego otwartego towarzystwa handlowego.

Meckelburg i Sp

Centrala w Poznaniu przy ul. Wiktoryi nr. 3.

Odwiedzenie bez kosztów.
Telefon nr. 883.

Z powodu zwinięcia interesu

Wielka wyprzedaż

z czasowem uzupełnieniem.

Następujące partje mają być od dziś dnia począwszy po **prawdziwie bajecznych cenach najszybciej wyprzedane:**

Fartuchy gospodarskie z szelkami i bez, reform fartuchy czarne i kolorowe, **halki** w wszystkich możliwych gatunkach i kolorach, **spódniczki** białe i kolorowe, **majtki** damskie w rozmaitych gatunkach, **trykotaże** dla panów, pań i dzieci, około **2000 par pończoch** damskich i dziecięcych, **skarpetek** męzkich, około **150 par** nadzw. dobrych skarpetek dziecięcych, około **500 par rękawiczek** damskich, męzkich i dla dzieci. — Gorsety, podstaniczki, szelki, krawaty męzkie, krawaty damskie, żaboty, kokardy, ochraniacze gorsetów, chusteczki na głowę, chustki na szyję, kołnierzyki męzkie, półkoszulki.

Wielka ilość chustek do nosa, **grzebienie** do czesania, grzebienie do włosów, **albumy** do poezji, **koszule** damskie, **obrusy, koszule** sportowe, **kamizelki** do polowania, **kurtki** heklowaue, **serwetki** tiulowe, białe i kremowe, **koszule** barchanowe dla kobiet i mężczyzn, **fartuszki** dziecięce białe, czarne i kolorowe.

Paski damskie wspaniałe nowości, **bluski** damskie **w olbrzymim wyborze** tylko świeże nowości!! — **spódnice kostiumowe tylko najnowsze fasony.**

!! Matynki nadzwyczaj tanio !!

Wszelkie artykuły, **bez względu na dotychczasową wartość kupna,** sprzedawać się będzie **po każdej możliwej cenie** 1301

prawie całkiem nowomodne i rzetelne towary!

S. Tausk, ul. Wrocławska 38 pt.

Seweryn Wrzesiński, Poznań,

Biuro: **plac Wilhelmowski 18** (Dom Przemysłowy)

Fabryka tektur ogniotrwałych (papy) na dachy

i wyrobów asfaltowych poleca: tektury (papy na dachy przedniej jakości w rozmaitych gatunkach, preparaty do konserwowania dachów papowych, smołę, lepik, holcement, papę ilozacyjną na fundamenta, asfalt, gudron, kit włóknisty, impregnowane podkładki pod dachówkę i t. d. i t. d.

Fabryka w Żegrzu pod Poznaniem. — Telefon nr. 298.

Najnowsze modele wózków dziecięcych

kupujcie z rabatem fabrycznym podł. darm. nadchodząc. kolor. wspan. katalogu wprost z najst. i największej saskiej fabryki wózków dziecięcych. 1470

Jedyna fabryka wózków dziecięc., która wprost dostarcza prywatnie.

Jul. Tretbar,

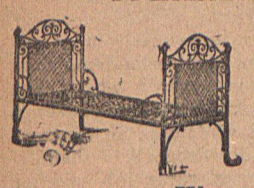
Grimma 477.

Mydła Zwierzyńskiego zdobywają sobie coraz więcej konsumentów!

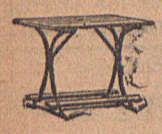
Popierajmy się! Nie dajmy się!

Na czas przeprowadzek

!! znacznie zniżone ceny !!

Konwie do mleka 20 litr. **8**,95 mk.
Siatki na płoty, metr już od **20** fen.
Drut kolczasty na płoty, metr **3** i pół fen.
Wagi decymalne od **12** mk.
Wagi stołowe znaczone od **7**,50 mk.
Maglownie stołowe od **20** mk.
Wanny cynk. do kąp. dla dzieci od **7**,50 mk.

Wanny cynk. do kąpieli dla dorosł. od **24** mk.
Maszyny parowe do prania **25** mk.
Szafy do lodu od **17**,50 mk.
Szafki drutowe do mięsa **4**,50 mk.
Krzesła ogrodowe **1**,95 mk.
Stoły ogrodowe **4**,50 mk.

Łóżka żelazne wyścielane **6**,95 mk.
Łóżka żelazne z podwójną siatką **7**,50 mk.
Łóżeczka dziecięce biało lakier. **14** mk.
Łóżka angielskie z materacami sprężynowemi i gałkami mosiężnemi **24**,50 mk.
Materace dla dzieci **4** mk.
Materace dla dorosłych **6** mk.
Wyzdżemaczki z najlep. gumy **12**,50 m.

!! Bardzo tanio lampy, szkło i porcelana !!

Lampy kuchenne od **35** fen.
Lampy stołowe od **1**,50 mk.
Lampy wiszące do ściągania **4**,95 mk.
Pająki salonowe 6-ramienne **12**,50 mk.
Pająki gazowe z bronzu 3-ram. **19**,50 mk.
Lampy błyskawiczne wisz. kompl. **5**,50 mk.
Filiżanki 8 fen., **talerze** stoł. **10** fen.
podstawki 5 fen., **szklanki 8** fen.,
kieliszki 8 fen. **Serwisy** porcelanowe do kawy kolorowe na 6 osób **2**,95 mrk.
Serwisy stołowe na 6 osób **9**,50 mk.
Postumenty do mycia z gal. **2**,25 mk.
Postumenty do mycia czworokątne, fason stolikowy **3**,50 mk.
Garnitury do mycia em. i porc. od **1**,95 m.
Wszelkie sprzęty kuchenne i domowe, towary żelazne, szkło i porcelanę poleca
po cenach bardzo nizkich

Najtańszy polski skład żelaza, lamp, szkła porcelany i sprzętów kuchennych

W. ZIĘTEK, Poznań ul. Wrocławska 37.

Owym **milionom pań domu!**

prawdziwej które od czasów swych babek używają **prawdziwej**

Scheuer'a dubeltowej kawy rycersk.

jako **najwyborniejszej, najtańszej oszczędności i ulepszenia smaku kawy** służę niniejszą przestrogą przed bezwartościowemi, złemi falsyfikatami!

Prawdziwa żółta paczka Scheuera musi być pieczętowaną podkową z **S.**

Na **prawdziwej żółtej paczce Scheuera** musi być wyraźnie na **dwóch czerwonych medalionach, dwa razy** wydrukowany patron ochronny **Święty Jerzy.**

Trzeba zważać szczególniej na mój podpis. 6166

Georg Josef Scheuer

Firthin B. Schönebeck a. E.

Marka ochronna

Wszędzie do nabycia.

Bank Związku Spółek Zarobkowych

w Poznaniu.

Przyjmujemy każdej wysokości

depozyty

i oprocentowujemy je wedle umowy. 711

Otwieramy **konta czekowe i rachunki bieżące,** przeprowadzamy **konwersje pożyczek i regulacye stanu hipotecznego, dyskontujemy primaweksle,** dokonujemy **inkasso czeków i weksli** na wszelkie miejscowości, **lombardujemy** papiery wartościowe.

Załatwiamy w ogóle wszelkie transakcye bankierskie jako to: **zakup i sprzedaż** walorów na giełdach krajowych i zagranicznych, **wymiana kuponów** oraz **asekuracye walorów** przed wylosowaniem.

Wydajemy **przekazy i listy kredytowe,** jak również uskuteczniamy **telegraficzne wypłaty** na większe miejscowości całego świata. — **Tresory** do dyspozycyi publiczności.

Mamy na sprzedaż

pod bardzo korzystnemi warunkami:

1) **folwark przy Strzelnie** w obszarze **300 mórg** włącznie ca 70 mórg jeziora z dobremi budynkami i kompletnym żywym i martwym inwentarzem. Do posiadłości tej należy **nowy gościniec ze stajnią, ogrodem i łazienką,** który ewtl. można nabyć osobno z odpowiednim obszarem roli;
2) **gospodarstwo przy Trzemesznie** w obszarze **184 mórg** żytnej ziemi w doskonałej kulturze z pięknemi zabudowaniami **(3 domy mieszkalne)** i zasobnem inwentarzem;
3) **ładne gospodarstwo** przy Starołęce, pod Poznaniem **w obszarze 120 mórg** w pobliżu fabryk.
4) **w Prusach Zachodnich:**
2 gospodarstwa w powiecie lubawskim, w wielkiej wsi kościelnej **145 i 275 mórg** dobrej ziemi, z kompl. budynkami i żywym i martwym inwentarzem za umiarkowaną cenę. Z obu tych gospodarstw, sąsiadujących bezpośrednio z sobą, można utworzyć jeden folwark. 1751

Bliższych szczegółów udzieli:

Spółka Rolników Parcelacyjna

E. G. m. b. H.

Poznań, Plac Wilhelmowski 18.

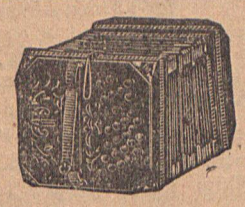
Tanio! Tanio!

Na nadchodzący sezon

polecam Szanownej Publiczności swój bogato zaopatrzony **skład kołowców i motorowych dwukolnych kołowców** tak nowych, jak używanych, **po cenach niebywale nizkich. Maszyny do szycia, gramofony, fonografy, płyty i wałki** w wielk. wyborze i różn. fabrykatu. **Fachowy warsztat z zapędem elektrycznym.**

J. Kamiński, **Poznań, Stary Rynek nr. 13-14. I., II. i III piętro.** (1455

W. Eibich

w Poznaniu

ulica Wrocławska nr. 60.

Rok założ. 1790.

Tygodnie inwentury!!

Z powodu inwentury, udzielam przy zakupnie każdego przedmiotu 10% rabatu. Jako nowość polecam: **Samogrające harmoniki,** która 1000 sztuczek wygrywają, potrzeba tylko mieszek rozciągać i stykać. Cena takiej harmoniki z pakunkiem i franko przysłaniem tylko 25 marek. — **Trombino! jest to trąbka,** na której także każdy natychmiast bez wszelkiej nauki sztuczki do tańca i śpiewu grać może. Cena **tylko** 6 mk. 50 fen., lepsze wykonanie 10 mk., nadzwyczaj mocne wykonanie 12 mk. -- **Cytra,** na której każdy, dziecko i starszy, bez wszelkiej nauki natychmiast polskie i niemieckie piosenki i do tańca grać może. Cena **tylko 9 marek,** lepsze **12, 15, 18 i 20 mk.**

Dalej poleca **fabryka Eibicha** specyalnie budowaną harmonikę **Sokoła** (2 klucze i 2 rzędy głosów), bardzo mocno budowana i silna jak organy w głosie, **tylko** za 4 mk., lepszej budowy 3 rzędy głosów i 3 klucze, 5 mk., najlepsze, 4 rzędy głosów i 4 klucze 6 marek. — **Kościuszki** harmonika wcale nie do zepsucia, 5 lat gwarancyi, miechy tylko z baleczek, niklową blachą całkiem okute, 2 rzędy głos. i 2 kl., tylko 7 mk., 3 klucze 8 mk., 4 klucze 10 mk. **Harmonika** 6 kluczy prawdz., 138 głosów tylko 15 mk. **Skrzypce** dla każdego gracza, imponujące, wartość 10 mk., tylko 6 mk. z smyczkiem. **Skrzypce** lepszego gatunki z pudełkiem i smyczkiem tylko 10 mk. **Skrzypce** dla preparand. z pudełkiem i smyczkiem tylko 12 mk. **D. Klarnety** czarne z 5 klapami na wałkach mosiężne tylko 6 mk. **A. B. C. D. i Es. klarnety** z 6, 7, 8, 10, 12 klapami od 10 do 30 mk. i. t. d. **Fletowersy trąbki, bębenki** dla szkół, muzyki orkiestrowej i straży ogniowej. **Cello i kontrabasy** w różnych gatunkach. Do **akordowej i gitarowej cytry** także **nuty.**

Zamówienia odsyła się pod największą zadowalniającą usługą przez pocztę. **Polskie i niemieckie cenniki** na żądanie gratis i franko.

Aby uniknąć zwłoki w przesyłkach proszę adresować wyraźnie jak następuje: **W. Eibich, Posen, Breslauerstr. 60,** oraz proszę swój adres własny dokładnie podać.

Poświadczenie. Przed 3-ma laty sprowadziłem od Wgo Pana harmonikę dla Kaźmierza Turka w Bukowcu. Harmonika ta pomimo silnego prawie codziennego grania do dziś dnia się nie zepsuła, lecz jest dobra i głos ma przyjemny. — Teraz mam znów sprowadzić harmonikę lecz wielką, osobnej budowy, na 8 kluczy t. j. 180 głosów, proszę przeto uprzejmie Wgo Pana przysłać mi główny cennik na harmoniki lub przynajmniej ilustracyę i cenę 8-mo chórowej harmoniki Z poważaniem **J. T.**

Oszczędności

przyjmuje podpisany Bank na oprocentowanie w każdej sumie i każdego czasu i płaci

5 od sta

przy półrocznem wypowiedzeniu i oblicza procent od dnia wpłaty.

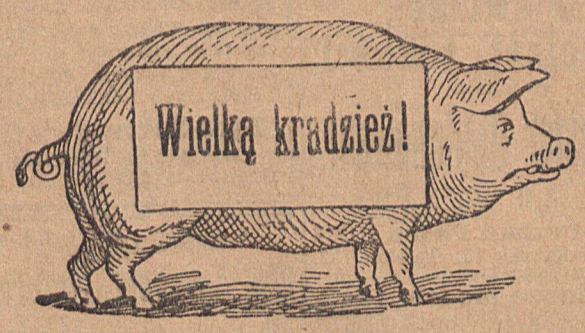
Adresować trzeba tak:

BANK PARCELACYJNY

e. G. m. b. H.

w Kościanie — Kosten

Provinz Posen.

własnej kieszeni popełnia ten, kto nie używa do chowu i tuczu świń jedynej prawdziwej domieszki **Susolu.** Świnie pasione domieszką **Susolu** lepiej żrą, prędzej się tuczą i co ważniejsze, nie podlegają żadnem zaraźliwem chorobom, jak czerwonce, pomorowi, sztywnieniu i rozmiękczeniu kości.

Domieszka **Susolu** kosztuje dziennie kilka fenygów, a odrzuca na trzodzie marki i talary. Setki podziękowań świadczą o dobroci tego fabrykatu. 3874

Susol jest do nabycia we wszystkich składach, drogerjach, i aptekach, lub też wprost z chemicznej fabryki **Susolu w Poznaniu,** adres do listów:

Chemische Fabrik des S u s o l, Posen W. 16.

Susol kosztuje w paczkach po 1 f. 40 fen., 2 f. 75 fen., we workach po 10 f. 3,50 mk., 25 f. 7 mk., 50 funt. 13,50 mk., 100 f. 25 mk. franko do najbliższej poczty lub stacyi kolejowej, zamawiającego 10 f. wysyła się pocztą, większe ilości koleją. Uprazamy o dokładny adres i podanie stacyi kolejowej, do której mamy **Susol** wysłać. Kto przyślę pieniądze naprzód nie płaci koszt. zal.

Baczność! Baczność!

Na święta Wielkanocne

polecam

ogromny wybór szynek.

znanych w mieście i okolicy z dobrego solenia ft. **80** i **90** fen. oraz

kiełbas wielkanocnych

funt 0,70 0,80 1.00 i 1,10 M.

Wszelkie zamówienia wysyłam za zaliczką pocztową.

St. Żurkiewicz, mistrz rzeźnicki **Poznań, ul. Wodna 23.**

Kasa Związku Ziemian

przyjmuje depozyta i drobne oszczędności począwszy od 1 marki i płaci:

za rocznem wypowiedzeniem . . . . . 5 %
za półrocznem wypowiedzeniem . . . . . 4 1/2 %
za kwartalnem wypowiedzeniem . . . . . 4 1/4 %
na każdorazowe żądanie . . . . . 4 %

Adres: **ZWIĄZEK ZIEMIAN, Poznań, (Posen)** ulica Wiktoryi 2 ptr. — Telefon 1615. 6136

Saletrę chilijską

tomasówkę, kainit, superfosfaty, oraz **wszelkie sztuczne nawozy** poleca po znanych tanich cenach 6022

Centralna Drogerya

Hurtownie **J. Czepczyński** Detalicznie

Poznań, Stary Rynek 8

Telefon 233. Telefon 233.

Magazyny hurtowne ul. Południowa 3.

Nie kupujcie raz taniej!!

na cały świat wysełam zegarki z **5-letnią pisemną gwarancyą,** i iż **dokładnie obciągane** i na minutę **uregulowane.** Dowodem liczne z całego świata zamówienia i podziękowania. — Kto nie kupi, toć trudno, on sobie szkodzi.

Zegarek cyl. nikl. kluczykowy 6 kamieni . . . . . **5**,40 M.
Zegarek cyl. nikl. klucz. 6 kam. 2 złocone brzegi . . . . **5**,9„
Zegarek pryma werk, 6 kamieni 2 złocone brzegi . . . . **7**,5„
Zegarek pryma czysto-srebrny 6 kamieni, 2 złocone brzegi **9**,85 „
Zegarek pryma masyw, czysto srebrny, 10 k., 2 zł. brzegi **11**,75 „

Najpiękniejsze z wizerunkiem **Matki Boskiej** bardzo trwałe, i ciężkie, masyw czysto srebrne zegarki na 10 kamien., 2 złote brzegi, pryma werk już po **12**,00, **14**,00, **16**,00 mk. Nikl. rem. bez gwarancyi zegarki po 2,35, 2,95, 3,50 mk., c[illegible]e stalowe mk. 4,20, Budziki po mk. 1,85 **Cenniki** około 3000 illustracyi na zegarki, łańcuszki, pierścienie oraz noże, brzytwy, kosy, rewolwery, portmonetki, harmoniki, skrzypce, flety, klarnety wysyłam kardemu **darmo i franko.**

Adr.: **M. Danecki, Poznań**

Posen, Bismarkstr. nr. 2.

Konwie do transportowania mleka oraz wszelkie sprzęty mlecznice.

Centryfugi „Perfect" system najlepszy 30 ltr. centryfugi po 67,50 M.

Maszyny do wyrabiania masła z drzewa i całe z blachy stalowej.

Szafy żelazne i ogniotrwałe, specjalne dla kas kościelnych i Spółek,

Kasety stalowe do pieniędzy w 6 wielkościach od 6,00 M. począwszy.

Szafki do pieniędzy do wmurowania od 27,00 M. począwszy.

Ogrodnicze noże, nożyczki, piłki, oraz wszelkie przybory.

Schmidt's maszyny do prania. Ramy do do suszenia firan. Wyżdżymalnie.

Kasety Stiebela, oraz deski do liczenia pieniędzy, dębowe.

Prasy żelazne i stalowe z przyborami do kopiowania.

Łóżka żelazne i angielskie. Umywalki. Bidety, klozety pokojowe poleca

Specyalny magazyn sprzętów kuchennych i domowo gosodarczych. 1903

Firma T. Otmianowski

właściciele **B. Ziętkiewicz. — S. Mińcikiewicz.**

Telef. 565. **Poznań — Bazar.** Telef. 565

Z budowli przy św. Marcinie nr. 43

obok intendantury mam na miejscu pod korzystnemi warunkami do sprzedania:

50 dobrze utrzymanych pieców kachlannych, 20 pieców kuchennych, 1 wielkie i 1 małe okno wystawne, 1 bramę, drzwi, belki, deski i cegły.

J. Michaelis, Poznań, ulica Głogowska nr. 51. Telefon nr. 543.